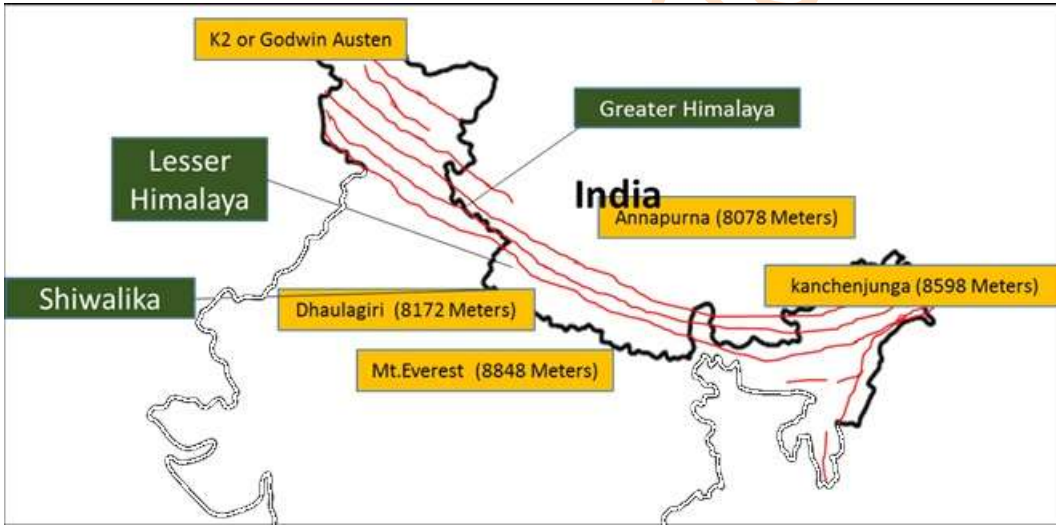

हिमालय

- हिमालय हा एक तरुण पर्वत आहेत जो देशाच्या उत्तर सीमा बनवतो.
- हिमालय दोन रेषांच्या आधारे विभागलेला आहे: एक रेखांशाचा विभाग आणि दुसरा पश्चिमेकडून पूर्वेकडे.
- हिमालयात समांतर पर्वत रांगांच्या मालिकांचा समावेश आहे.
- हिमालय एक कमान बनवतो, जे सुमारे 2400 किमी अंतर व्यापते आणि रुंदी पश्चिम मध्ये 400 किमी ते पूर्व मध्ये 150 किमी पर्यंत बदलते.
- हिमालयातील सर्वोच्च शिखर: एव्हरेस्ट, नेपाळ (8848 मी); कांचनजंगा, भारत (8598 मी); मकालू, नेपाळ (8481 मी)

रेखांशाच्या मर्यादेच्या आधारावर, हिमालयात तीन समांतर कडा आहेत:

1. ग्रेटर हिमालय किंवा हिमाद्री
2. हिमाचल किंवा लेसर हिमालय
3. बाह्य किंवा शिवालिक हिमालय

हिमालयात तीन समांतर कडा

ग्रेटर हिमालय किंवा हिमाद्री	<ul style="list-style-type: none">• ग्रेटर हिमालय ही सर्वात अखंड पर्वतरांगा आहे ज्यामध्ये सर्वात उंच शिखर आहेत ज्याची सरासरी उंची 6000 मीटर आहे.• हिमालयातील या भागाचा मुख्य भाग असलेली सर्व प्रमुख हिमालयीन शिखरे ग्रॅनाइटने बनलेली आहेत.• बारमाही बर्फाच्छादित, आणि अनेक हिमनद्या या श्रेणीतून उतरतात• माउंट एव्हरेस्ट, कामेट, कांचनजंगा, नंगा परबत, अन्नपूर्णा या प्रमुख श्रेणींचा समावेश आहे.
हिमाचल किंवा लेसर हिमालय	<ul style="list-style-type: none">• उंची 3,700 ते 4,500 मीटर दरम्यान बदलते आणि सरासरी रुंदी 50 किमी आहे

	<ul style="list-style-type: none">• पीर पंजाल श्रेणी सर्वात लांब आणि सर्वात महत्वाची श्रेणी आहे, तसेच धौला धार आणि महाभारत श्रेणी देखील प्रमुख आहेत• काश्मीरची प्रसिद्ध खोरे आणि हिमाचल प्रदेशातील कांगडा आणि कुल्लू खोरे यांचा समावेश आहे (बहुतेक हिल स्टेशन या श्रेणीत आहेत)
बाह्य किंवा शिवालिक हिमालय	<ul style="list-style-type: none">• उंची 900 ते 1100 किमी दरम्यान बदलते आणि रुंदी 10 ते 50 किमी पर्यंत बदलते.• हिमाचल आणि शिवालिकांच्या दरम्यान असलेल्या रेखांशाच्या दऱ्यांना 'डुन' म्हणतात. देहराडुन, कोटलीडुन आणि पाटलीडुन

हिमालय वर्गीकरण : भौगोलिक वैशिष्ट्ये

पर्वत रांगांचे संरेखन आणि इतर भौगोलिक वैशिष्ट्ये हिमालय खालीलप्रमाणे विभागली जाऊ शकतात.

1. उत्तर-पश्चिम किंवा काश्मीर हिमालय
2. हिमाचल आणि उत्तराखंड हिमालय
3. दार्जिलिंग आणि सिक्कीम हिमालय
4. अरुणाचल हिमालय
5. पूर्वेकडील डोंगर आणि पर्वत

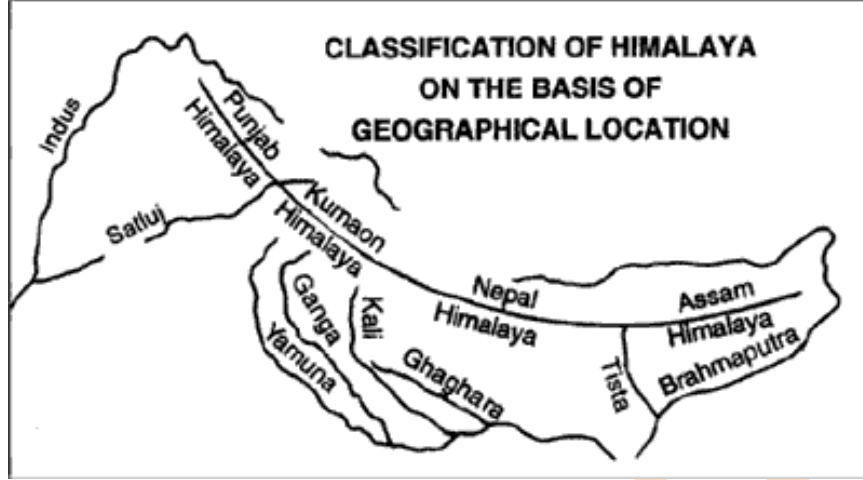

हिमालय वर्गीकरण : भौगोलिक वैशिष्ट्ये

उत्तर-पश्चिम किंवा काश्मीर हिमालय	<ul style="list-style-type: none">• महत्वाच्या श्रेणी: काराकोरम, लडाख, जास्कर आणि पीर पंजाल• महत्वाचे हिमनदी: सियाचीन, बाल्टोरो, रेमो इ.• महत्वाची खिंडी: झोजी ला, बारा लाचा ला, बनिहाल, रोहतांग इ.• महत्वाची शिखरे: नंगा परबत, के २, इ.• काश्मीर खोरे: ग्रेटर हिमालय आणि पीर पंजाल रेंज दरम्यान आहे.• थंड वाळवंट: ग्रेटर हिमालय आणि काराकोरम रेंज दरम्यान.
-----------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none">• महत्वाची सरोवरे: डाळ आणि वुलर हे गोड्या पाण्यातील तलाव आहेत, तर पँगोंग त्सो आणि त्सो मोरीरी हे खारे पाण्याचे तलाव आहेत.
हिमाचल आणि उत्तराखंड हिमालय	<ul style="list-style-type: none">• महत्त्वपूर्ण श्रेणी: महान हिमालय, धौलाधार, शिवालिक, नागटिभा इ.• महत्वाची नदी व्यवस्था: सिंधू आणि गंगा• महत्वाची हिल स्टेशन: धर्मशाळा, मसूरी, शिमला, काओसनी इ.,• महत्वाची खिंडी: शिपकी ला, लिपु लेख, माना पास इ.• महत्वाचे हिमनदी: गंगोत्री, यमुनोत्री, पिंडारी इ.• महत्वाची शिखरे: नंदा देवी, धौलागिरी इ.• हा प्रदेश पाच प्रयाग (नदी संगम) साठी ओळखला जातो. या प्रदेशात फुलांची व्हॅली देखील वसलेली आहे.
दार्जिलिंग आणि सिक्कीम हिमालय	<ul style="list-style-type: none">• हे पश्चिमेस नेपाळ हिमालय आणि पूर्वेला भूतान हिमालय यांच्यामध्ये आहे.• हा वेगाने वाहणाऱ्या नद्या आणि उंच पर्वतशिखरांचा प्रदेश आहे.• महत्वाची शिखरे: कांचनजंगा• डुअर फॉर्मेशन्स या प्रदेशातील शिवालिकांची (अनुपस्थित) जागा घेतात ज्यामुळे चहाच्या बागांचा विकास वाढला.• महत्वाचे हिमनदी: झेम्ू ग्लेशियर• महत्वाची शिखरे: नाथू ला आणि जेलेप ला
अरुणाचल हिमालय	<ul style="list-style-type: none">• हे भूतान हिमालय आणि पूर्वेकडील दिफू खिंड दरम्यान आहे• महत्वाची शिखरे: नामचा बरवा आणि कांग्तो• महत्वाच्या नद्या: सुबन्सी, दिहांग, दिबांग आणि लोहित• महत्वाच्या श्रेणी: मिशमी, अबोर, डफला, मिहीर इ.• महत्वाची खिंडी: दिफू पास
पूर्व हिल्स आणि पर्वत	<ul style="list-style-type: none">• हे हिमालय पर्वत प्रणालीचा भाग आहेत जे उत्तर ते दक्षिण दिशेने त्यांचे सामान्य संरेखन आहेत.• देशाच्या पूर्व सीमेवरील हिमालयाला पूर्वांचल म्हणतात. हे प्रामुख्याने वाळूचे खडे (गाळाचे खडक) बनलेले असतात.• महत्वाच्या टेकड्या: पत्काई, नागा, मणिपूर, मिझो टेकड्या इ.

पूर्वेकडून पश्चिमेकडे हिमालयीन प्रदेश

पूर्वेकडून पश्चिमेकडे हिमालयीन प्रदेश

पंजाब हिमालय	<ul style="list-style-type: none">हा भाग सिंधू आणि सतलज दरम्यान आहे - 560 किमीपश्चिमेकडून पूर्वेकडे याला काश्मीर हिमालय आणि हिमाचल हिमालय असेही म्हणतात; अनुक्रमे.काराकोरम, लडाख, पीर पंजाल, झास्कर आणि धौला धार या विभागातील मुख्य श्रेणी आहेत.
कुमाऊं हिमालय	<ul style="list-style-type: none">हा भाग सतलज आणि काली नद्यांच्या दरम्यान आहे - 320 किमीत्याच्या पश्चिम भागाला गढवाल हिमालय म्हणतात तर पूर्व भाग कुमाऊं हिमालय म्हणून ओळखला जातोपंजाब हिमालयाच्या तुलनेत सामान्य उंची जास्त आहेनंदा देवी, कामेत, त्रिसूल, बद्रीनाथ, केदामठ, गंगोत्री ही महत्त्वाची शिखरे आहेत.गंगा आणि यमुनासारख्या पवित्र नद्यांचे स्रोत कुमाऊं हिमालयात आहेतनैनीताल आणि भीमताल हे महत्त्वाचे तलाव आहेत
नेपाळ हिमालय	<ul style="list-style-type: none">हा भाग काली आणि तिस्ता नद्यांच्या दरम्यान आहे - 800 किमीहा हिमालयातील सर्वात उंच भाग आहे आणि शाश्वत बर्फाच्या अनेक शिखरांनी मुकुट घातला आहेमहत्त्वाच्या शिखरांमध्ये माउंट एव्हरेस्ट, कांचनजंगा, ल्होत्से, मकालू, धौला गिरी आणि अन्नपूर्णा यांचा समावेश आहे.काठमांडू हे या भागातील एक प्रसिद्ध खोरे आहे
आसाम हिमालय	<ul style="list-style-type: none">हा भाग तिस्ता आणि दिहांग नद्यांच्या दरम्यान आहे - 750 किमीनेपाळ हिमालयाच्या उंचीपेक्षा खूप कमी उंची आहेदक्षिणेकडील उतार खूप उंच आहेत परंतु उत्तर उतार सौम्य आहेतनामचा बरवा, कुला कांगरी आणि चोमो लहरी ही या प्रदेशातील महत्त्वाची शिखरे आहेत